

Ігоре Михайловичу, від імені нашої компанії «Інституту Адама Сміта», дякую Вам за те, що Ви знайшли час для бесіди з нами сьогодні!

Щиро вдячні Вам за те, що Ви погодилися виступити на нашому 2-му щорічному **форумі «Агробізнес України» (у березні 2010 р.)**. Сьогодні ми б хотіли почути Вашу думку з декількох питань і поділитися цією інформацією з нашою аудиторією до початку Форуму:

1. Коли ми говоримо про Український аграрний сектор, коли, на Вашу думку, ми зможемо говорити про те, що настав (або настане) **поворотний момент** від економічної кризи до стійкого стабільного розвитку? Як **вплинуть і чи вплинуть результати виборів** або той факт, що вибори минули, на регуляторний простір, в рамках якого працює агросектор України?

Повернення до стійкого розвитку залежить, перш за все, **від відновлення здатності банківської системи кредитувати реальний сектор за адекватними ставками** на прийнятних для підприємств умовах. Поточні ставки, які досягають **30%** в гривні на 12 місяців, не сприяють розвитку проектів в АПК. Тільки отримавши доступ до адекватного фінансування, можна буде говорити про стабільний розвиток на рівні всієї економіки, а не окремих галузей і окремих гравців. Якщо, як прогнозує Жак Муньє, голова правління Calyon Bank Ukraine, банки в Україні **не зможуть відновити фінансування ще протягом найближчих 2-х років**, це серйозно позначиться на прогресі аграрного сектора і становленні України як одного з провідних гравців у цій галузі на світовому рівні.

Що стосується впливу виборів президента України, **то програми обох кандидатів окреслені досить загальними термінами, і прогнозувати розвиток ситуації складно**. Давайте почекаємо і побачимо, яку програму в цій сфері втілюватиме в життя новий президент.

2. На Ваш погляд, чого більше - позитивних моментів чи негативного впливу від вступу України **до СОТ на сьогодні**? І які, у зв'язку з цим, головні майбутні можливості (труднощі) очікують на аграрні компанії?

На даний момент я бачу низку негативних моментів вступу України до СОТ. Аграрний ринок України **не захищений, уряд не відстоює** на адекватному рівні інтереси вітчизняного виробника, в той час як країни **ЄС надають своїм фермерам значні дотації і преференції**. Будь-яка угода повинна передбачати взаємну вигоду сторін. У ситуації з СОТ ми маємо поки що **вулицю з одностороннім рухом**.

3. Які **вигоди реалізуються і які труднощі створюються для м'ясної галузі** України нині після вступу до СОТ?

Повторюю, досі **значних вигод для м'ясної індустрії я не бачу**. Так, українські компанії **почали експорт курячого м'яса**, проте і до вступу до СОТ вони мали можливість її експортувати завдяки **рівню технології і низкій собівартості продукції**. А для виробників **свинини і яловичини**, особливо для підприємств, які не встигли (або не мали на це коштів) здійснити модернізацію своїх потужностей, настають тяжкі часи. Експорт свинини в умовах існування значної частки напівлегальних схем і експортних дотацій в

країнах ЄС ставить вітчизняного виробника на межу банкрутства. Враховуючи **недостатній контроль** над виробництвом ковбасних виробів в Україні (і постійне зменшення у складі виробів процентного співвідношення натурального м'яса), це може призвести до зникнення з прилавків супермаркетів і ринків м'яса українського виробництва.

4. Як Ви вважаєте, чи потрібно додатково підтримувати сільгоспвиробників м'ясної галузі у зв'язку зі вступом до СОТ?

Звичайно. Як мінімум, необхідно **застосовувати до імпортованих товарів тарифи і мита, аналогічні діючим у країнах-імпортерах**. Є дотація на експорт свинини в країні N? Потрібно зобов'язати сплатити додатковий збір в її розмірі при ввезенні продукції до України. Є специфічні ветеринарні вимоги до м'ясної продукції, що імпортується в країну K? Зобов'язати надати ідентичні сертифікати для продукції, що ввозиться до України. Україні немає необхідності розробляти з нуля програму підтримки аграрного сектора і, зокрема, м'ясного виробництва. Ці програми вже існують в країнах, які дійсно хочуть надавати підтримку і сприяння своїм аграріям. Слід ознайомитися з цими програмами і розробити, і, найголовніше, запустити власну.

5. Як Ви оцінюєте перспективи (ризик) м'ясної промисловості України в короткостроковому періоді?

На жаль, відсутність банківського фінансування, зниження купівельної спроможності населення, відсутність адекватного контролю над імпортом м'яса, зменшення процентного співвідношення м'яса в ковбасних виробках вітчизняних виробників **не обіцяють райдужних перспектив більшості тваринників. Виживуть одиниці**, ті, хто вже працює за **новими технологіями**, або ті, хто володіють **фінансовими ресурсами** і готові інвестувати.

6. Що і кому необхідно робити для гармонізації стандартів якості аграрної продукції (Україна – ЄС – світові ринки)?

В цьому питанні, думаю, ефективніше буде звернутися до досвіду розвинутих країн, в яких діють стандарти якості. Давайте **оберемо** якість чистішої продукції, що якнайбільше влаштовує українського споживача, і **запозичимо у цієї країни стандарти якості (включаючи штрафні санкції за їх порушення і систему контролю за їх виконанням на рівні уряду)**. Я певен, що це більш швидкий і ефективний шлях, ніж розробка цих стандартів вітчизняним НДІ, створеним для подібної мети.

7. Що слід робити для захисту споживачів в Україні?

Чим споживачі в Україні гірші, ніж споживачі в ЄС або США? Нічим, і захист їх інтересів необхідно забезпечити на аналогічному рівні, який відповідає основним правам людини.

8. Як впливає обмеження імпорту й експорту на виробників і трейдерів в Україні?

Всі обмеження повинні мати певну економічну мету – розвиток, захист на певний період. В Україні, на жаль, подібні заходи мають здебільшого адміністративний характер і переслідують швидше сьогохвилинну мету на користь адміністрації, ніж стратегічну мету окремої галузі або сектора.

9. Що стало *найспокійнішим моментом* і *найпозитивнішим моментом* (досягненням) у галузі минулого року? Які це дасть наслідки в майбутньому?

Давайте полишимо неспокійні моменти в минулому році, їх, я впевнений, у всіх було предостатньо. Найпозитивнішим моментом, на мій погляд, був **факт живучості аграрного сектора, який порадував високим урожаєм**, попри економічні умови, що створилися в світі в цілому і в Україні, зокрема. Це чергова демонстрація для інвесторів і фінансових установ **потенціалу аграрного сектора в Україні як одного з основних локомотивів, здатних вивести країну не тільки з кризи, але й на принципово новий рівень економічного розвитку.**

Ігорє Михайловиче, ще раз дякую за бесіду. З нетерпінням чекаємо зустрічі з Вами на форумі в Києві, в березні 2010 року. Наші щирі побажання успіху Вашому бізнесу!